

mere end her i Norden (herom kan man efterse filologen Erycius Puteanus i et brev til Johann Baptista Saccus: “Vore belgiske, unge piger ved ikke, at øjekast og kys indeholder begyndelsen til erotisk lyst og hengiver sig derfor til det. Jeres italienerinder ved det”. (Citatet er fra Martin von Kempens afhandling om kys, efter Pierre Bayle “Historisches und Critisches Worterbuch”), men desuagtet

Den græske hetære Aspasia diskuterer med Sokrates (tegning fra 1800 af den franske maler og tegner Nicolas-André Monsiau, 1754-1837). Aspasia levede i Athen i 5. århundrede f.v.t. Hun var smuk og åndfuld og tiltrak udover Sokrates samtidens betydeligste mænd som f.eks. statsmanden Perikles (495-429 f.v.t.). I dialogen “Menexenos” lader Platon Sokrates holde en tale, som han foregiver at have hørt af Aspasia. Den græske forfatter Athenaios (o. 200 f.v.t.) siger i sin bog “Deipnosophistae”, at Aspasia var Sokrates’ lærer i retorik, og at han valgte hende som lærerester i kærlighed.

ligner det ikke Sokrates hverken som ironiker eller moralist at tale således.

Når man nemlig slår for stort på som moralist, så vækker man lysten og frister lærlingen til næsten mod sin vilje at blive ironisk mod læreren. Sokrates' forhold til den prostituerede Aspasia viser det samme. Hende omgikkes han ganske ubekymret om det tvetydige liv, hun førte. Hende ønskede han blot at lære af (jf. den græske forfatter Athenaios), og dertil synes hun også at have haft talent, da det jo fortælles, at mændene tog de-

Xantippe, Sokrates' temperamentsfulde hustru, tømmer natpotten over Sokrates. I Platons "Faidon" skildres i øvrigt hendes fortvivlelse over Sokrates' forestående død.

res hustruer med til Aspasia blot for at lære af hende.

Så snart derimod Aspasia havde villet virke ved sin dejlighed på ham, så havde formodentlig Sokrates forklaret hende, at man bør elske de stygge, og at hun aldeles ikke skulle yderligere anstrenge sin ynde, da han til sin hensigts opnåelse havde nok i Xantippe, (jf. Xenofons fortælling om Sokrates' anskuelse af sit forhold til Xantippe).

Da det destoværre atter og atter gentager sig, at man med forudfattet mening går til læsningen af alt, så er det jo intet under, at enhver har en bestemt forestilling om, at en kyniker er et næsten udsvævende menneske.

Dog turde det være muligt netop her også at finde et eksempel på hin opfattelse af det erotiske som det komiske.

Dog forekommer en sådan opfattelse meget sjældent i sin ophøjede renhed. Der skal et mærkeligt sammenspil af en lykkelig, historisk udvikling og oprindelig begavethed til; er der nogen nok så fjern indsigelse mulig, da er opfattelsen modbydelig og en krukke opførsel.

I kristendommen har det religiøse suspenderet det erotiske, ikke blot ved en etisk misforståelse som det syndige, men som det ligegyldige, fordi der i ånd ingen forskel er på mand eller kvinde. Her er det erotiske ikke ironisk neutraliseret, men suspenderet, fordi det er kristendommens tendens at føre ånden videre.

Idet i blufærdigheden ånden bliver angst og sky for at iføre sig den generelle forskel, springer individet pludselig af og i stedet for etisk at gennemtrænge den, griber det en forklaring fra åndens højeste sfære. Dette er en side af klosterbetragtningen, hvad enten denne nu nærmere bestemmes som etisk strengthed eller som overvejende selvordybelse*.